

SİYASİ ANALİZ

Kosova Olayları ve Avrupa'ya Yansımaları

H.22 Zilkade 1444 / M.11 Haziran 2023

Hizb-ut Tahrir

Siyasi Analiz

Kosova Olayları ve Avrupa'ya Yansımaları

Kosova'nın kuzeyinde şiddetli gösteriler patlak verdi. Kosovalı Sırp lar, polise ve bölgedeki NATO güçlerine karşı gösteriler düzenlediler. Sırbistan, Sırp azınlığı savunmak için bölgeye müdahale olasılığına karşı güçlerini alarma geçirdi. El Cezire'nin aktardığına göre "National Interest" sitesinde yayınlanan bir raporda, bir sonraki Avrupa savaşının Kosova'da başlayabileceği konusunda uyarıda bulunuldu. Raporda, "Kosova'daki durum ile Ukrayna'daki mevcut çatışma arasında kayda değer paralellikler olduğu belirtildi ve Batılı politika yapımcıların bu durumu nazarı dikkate almaları gerektiği kaydedildi. Raporda Kuzey Kosova'daki son krizin dünyaya "Ukrayna'daki acımasız savaşın bugün Avrupa istikrarına yönelik en büyük tehdit olabileceğini, ancak kesinlikle tek tehdit olmadığını" hatırlattığı dile getirildi..." (10.6.2023 El- Cezire, National Interest)

Bu olayların arkasında ne var? Uluslararası yetkililerin açıklamalarından da anlaşıldığı gibi bu olaylar, Balkanlarda infilak yaratabilecek ve Avrupa ülkelerini Ukrayna'daki savaşın yanı sıra ikinci bir savaşla meşgul edebilecek kadar tehlikeli midirler?

Kosova'nın kuzeyinde yaşanan gerilimin boyutunu açıklığa kavuşturmak için aşağıdaki hususlara bir göz atacağız:

Birincisi: Tarihsel arka plan:

1- 15.yüzyılda Osmanlıların Balkanları fethetmesinin ardından Roma devletinin tamamen Hıristiyanlaştırdığı bölgede İslam yayılmaya başladı... Arnavutlar Müslüman oldu. Arnavutlar bugün Arnavutluk ve Kosova halkını oluşturuyorlar... Daha Sonra Boşnaklar Müslüman oldu. Boşnaklar, 1992'de Yugoslavya'dan bağımsızlıklarını elde ettikten sonra binlerce Müslümanın katledildiği bir soykırıma maruz kalan Bosna Hersek halkını oluşturuyorlar...

2- İngiltere'nin Balkanlar'da körüklediği ayrılıkçı milliyetçi eğilimler bağlamında Kosova, 1912 yılına kadar Osmanlı Devleti'nin bir parçası olarak kaldı. Ardından Sırbistan ve Karadağ gibi birçok krallık ve İtalyan sömürgeciliği Kosova'yı yönetmek için güçlerini birleştirdi ve sömürgeleştirdiği Arnavutluk Krallığı içindeki etkisi nedeniyle Kosova'yı ilhak etti. Daha sonra 1946'da Yugoslavya Devlet Başkanı Tito, 2. Dünya Savaşı sonrasında bazı düzenlemeler çerçevesinde Kosova'yı ülkesine ilhak ederek özerklik verdi. Kosova, Yugoslavya'nın dağıldığı 90'lı yılların başına kadar Yugoslavya'nın bünyesi içerisinde kaldı, dağılınca da kendisini Sırbistan'ın yani Yugoslavya'nın son kalıntısı içerisinde buldu. Sırbistan'ın kötü şöhretli Cumhurbaşkanı Slobodan Miloseviç, bağımsızlık kazanmaması için Kosova'yı demir ve ateşle yönetti ayrıca özerklik statüsünü kaldırdı. 1990 yılındaki bağımsızlık referandumundan sonra Kosova'da birçok karışıklık patlak verdi, karışıklıklar, şiddet ve katliamlar 1999 yılına kadar sürdü... Uluslararası konjonktürün bir sonucu olarak Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), müdahale edip Sırbistan'a hava operasyonları düzenledi. Sonunda Sırbistan, Kosova'dan çıkmak zorunda kaldı. O tarihten bu yana Kosova'daki NATO güçleri, bölgede barış gücü olarak görev yapmaktadır.

3- 2008 yılında Kosova, Sırbistan'dan bağımsızlığını resmen ilan etti. Başta Amerika ve çoğu Avrupa ülkesi olmak üzere dünyanın birçok ülkesi Kosova'yı tanıdı. Rusya ve Sırbistan Kosova'nın bağımsızlığına şiddetle muhalefet etti. Çin'in yanı sıra Rusya'nın da muhalefeti Kosova'nın birçok uluslararası örgüte katılmasına engel teşkil etti. Son olarak 19 Mart 2023'te Avrupa Birliği, AB'ye katılım ve Ukrayna savaşından sonra Rusya'ya karşı bir hamle olarak Sırbistan'ın Kosova'nın bağımsızlığını tanıdığı anlamına gelmeksizin aralarındaki ilişkileri normalleştirmek için Sırbistan ve Kosova ile bir anlaşma yaptığını duyurdu. Anlaşma hem Sırbistan hem de Kosova'ya AB'ye katılım kapısının açılması anlamına geliyordu.

İkincisi: Mevcut olaylar öncesinde yerel ve uluslararası konjonktür:

1- Sırbistan, Rusya'nın Doğu Avrupa'daki son nüfuz merkezidir. NATO ile çatıştığı yıllarda hep Sırbistan'ı desteklemiştir. Nitekim NATO'nun Kosova'yı Sırbistan'dan ayırmak için 1999 yılında yaptığı müdahale, zayıflığını ve uydularını destekleme konusundaki çaresizliğini gözler önüne sermesi nedeniyle Rusya'nın Balkanlar'daki son nüfuzuna ağır bir darbe niteliği taşıyordu. Ancak yine de Rusya, Sırbistan'ı güçlü bir şekilde desteklemeye, silah tedarik etmeye ve uluslararası kuruluşlarda siyasi destek sağlamaya devam etmiş, Kosova'nın bağımsızlığına şiddetle karşı olduğunu duyurmuş ve Bosna-Hersek'teki Sırları desteklemek için ekonomik projeler geliştirildiğini açıklamıştır. İki ülkenin kiliseleri arasındaki ilişkiyi güçlendirmiş, Sputnik Ajansı için Belgrad'da büyük bir medya merkezi kurmuş ve bu merkez, gerginliği körüklemenin ve Rusların Sırlara verdiği desteği göstermenin bir merkezi haline gelmiştir. Sırp liderler, Sırbistan'da yapılacak seçimler öncesinde popülerlik kazanmak için Rusya Devlet Başkanı Putin ile fotoğraf çektirmeye özen göstermişlerdir. Sonuç olarak Rusya, Sırbistan'da, Kosova ve Bosna-Hersek'teki Sırlar arasında büyük bir etkiye sahiptir.

2- Rusya, Ukrayna'da savaşı ateşledikten ve Batılı güçlerin kendisine karşı birleştiğini gördükten sonra, Batı, Kosova ile Sırbistan arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi anlaşmasına (Mart 2023) sponsor olmak ve Sırbistan'ın Avrupa Birliği'ne ve belki de gelecekte NATO'ya katılımının yolunu açmak da dahil olmak üzere Sırbistan'la flörtünü artırmıştır. Rusya'nın Ukrayna savaşı nedeniyle uluslararası kayıplarını artırmak için İsveç ve Finlandiya'nın NATO'ya katılımı da buna benziyor. Dolayısıyla Sırbistan ile Batı arasında büyük bir yakınlaşmanın olduğu görüldü. Haziran 2022'de Avrupa ülkeleri, Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov'un Sırbistan'ı ziyaret etmek için Avrupa hava sahasını kullanmasını engellemiştir... Bunun, Sırbistan'ı provoke etmesi nedeniyle Sırbistan İçişleri Bakanı yaptığı açıklamada "Sırbistan'ın pozisyonunu koruduğunu biliyorsunuz. Kesinlikle Rus karşıtı bir histerinin parçası olmayacağız. Avrupa'da Rusya'ya yaptırım uygulamak istemeyen tek ülkeyiz." ifadelerini kullanmıştır. (22.06.2022 www.youm7.com) Bu açıklama, Rusya ile olan ilişkisi özellikle de Batılı ülkelerin ufkunun açılması nedeniyle Sırbistan'ın ağır bir baskı altında olduğunu gösteriyor. Hatta Sırbistan'ı Batı'nın dümen suyuna sokmak, bundan çok daha öte sonuçlar sağlamış olabilir. Zira 4 Mart 2023 tarihinde Sky News Arabia'nın belirttiğine göre, Perşembe günü Rusya, yakın müttefiki Sırbistan'ın Ukrayna'ya binlerce roket gönderdiği yolundaki haberlerin doğruluğunu teyit edilmesi için Belgrad'dan resmi açıklama istedi. Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Maria Zakharova, Rusya'da hükümet yanlısı basında geçen ay çıkan haberlerden Moskova'nın "derin endişe duyduğunu" ifade ederek, "gelişmeleri izliyoruz" dedi." Sırbistan, her ne kadar Ukrayna savaşına karıştığını yalanlasa da bu pozisyonlar, yolda hala barikatlar ve engeller olsa bile Sırbistan'ın Rusya'dan uzaklaşmaya başladığını gösteriyor.

3- Ukrayna'daki savaşın ardından Rusya-Sırbistan ilişkilerinde ortaya çıkan bu yeni gerçeklik karşısında Sırbistan'da hatırı sayılır bir etkiye sahip olan Rusya, gerilimi tırmandırmak ve Sırbistan'ın uluslararası nüfuzundan kayıp gitme sürecini durdurmak için Sırlardaki yerel etki araçlarını kullanıyor... "Kosova Cumhurbaşkanı, Rusya'yı Kosova, Bosna ve bir dereceye kadar Karadağ'a saldırmak da dahil olmak üzere "bölgemizde yıkıcı çıkarı" olmakla suçladı. (22.12.2022 www.independentarabia.com) Aynı kaynağa göre, "Washington Post gazetesi, Rusya-Ukrayna savaşının bölgede daha fazla gerilime yol açtığını bildirdi ve analistlerden, Rusya'nın milliyetçi söyleminin aralarında eski Cumhurbaşkanı Slobodan Miloseviç yanlısı katı bir milliyetçi olan Sırbistan Cumhurbaşkanı Aleksandar Vuciç'in de yer aldığı bazı liderler arasında kabul gördüğünü aktardı. Wall Street Journal gazetesi de, Rusya'nın iki ülke arasındaki çatışmayı Avrupa'yı istikrarsızlaştırmak için kullanacağı korkusuyla son gerilimden sonra NATO ile Avrupa Birliği'nin Kosova ile Sırbistan arasındaki gerilimi hızla yatıştırdığını bildirdi."

4- Ukrayna savaşından önce Amerikan Kamu Politikaları Araştırma Enstitüsü'nden Ivana Stradner, Rusya'nın Balkanlar'da kaos çıkarma niyetinde olduğu konusunda uyarıyordu. 20 Nisan 2023 Independent Arapça'nın aktardığına göre "Foreign Affairs" dergisinde yayınlanan "Rusya Balkanlar'da ateşle oynuyor" başlıklı yazısında Stradner, "Balkanların, Rusya'nın, kâğıttan kaplan olduklarını kanıtlamak için AB ve NATO'ya meydan okuyacağı başka bir tiyatroya dönüşme

olasılığını göz ardı etmiyorum” dedi. (20.04.2023 www.independentarabia.com) Bu nedenle büyük olasılıkla dikkatleri Ukrayna savaşının gözler önüne serdiği zayıflığından başka yöne çekmek, düşman Avrupa ülkelerini Avrupa’da başka bir savaşla oyalamak ve ayrıca Sırbistan’ı nüfuzundan koparma sürecini durdurmak için Kosova’daki çatışmayı Rusya körüklemiştir.

Üçüncüsü: Son Olayların Gerçekliği:

1- İki milyon insanın yaşadığı Kosova’da Sırpaların sayısı, 120 bini geçmez. Sırpaların üçte biri, son çatışmanın merkez üssü olan Sırbistan sınırındaki 4 kasabada yoğunlaşmış durumda. Kosova’nın başkenti Priştine’deki devlet otoritesi, nüfusunun yüzde 90’ını Sırpaların oluşturduğu bu dört kasabada (50.000 kişi), daha da zayıflamıştır. Zira polis, suçla baş edememekte, etnik gerekçeler ve Sırpaları hedef aldığı suçlamaları yüzünden suçluları tutuklayamamaktadır. Bu kasabalardaki Sırpalar, etnik temelde ayaklanmışlar ve Sırbistan’a katılma talebinde bulunmuşlardır. Doğal olarak bunun, halkı önünde Kosovalı Sırpaları savunmak için sınırın diğer tarafına yansımaları olmuştur.

2- Ağustos 2022’de Kosova hükümeti, bu kasabaların kontrolünü sağlamak için Kosova’nın kuzeyinde Kosova kimlik kartı ve plakasına sahip olma zorunluluğu getiren yasalar çıkarmıştır. Bu yasalar, belediye başkanlarının ve Sırp kökenli polisin Kasım 2022’de toplu istifa etmelerine yol açmıştır. Protestoların ülkenin kuzeyine yayılmasının ardından Kosova hükümeti, Nisan 2023’te Sırpaların katılmadığı ve Müslüman adayların kazandığının açıklandığı yerel seçimler düzenlemiştir. Belediye başkanlarının Müslüman Arnavutlardan (Kosovalılar) olmasını kabullenemeyen Sırpalar, bu kasabalarda ayaklandılar. Ayaklanmalar, yolları trafiğe kapattı. Bunun üzerine Kosova hükümeti, güvenliği sağlamak zorunda kaldı. Yeni belediye başkanlarının yemin töreninde güvenliği polis sağladı. Sırpalar binaları işgal etmek istediler, ancak Kosova polisinin tetikte beklediğini ve belediye binalarını işgal etmelerini engellediğini gördüler. Bundan kısa bir süre önce Sırbistan Cumhurbaşkanı, askeri müdahale olasılığını göstermek için ülkesinin ordusunu alarma geçirmişti.

3- Rusya ise, Sırpalara destek vererek ateşe benzin döküyordu. Rusya Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Maria Zakharova 29 Mayıs 2023’te patlak veren gösterilerden önce yaptığı açıklamada, “Priştine’nin durumu sıcak bir aşamaya yaklaştıran ve tüm Balkanlar bölgesinin güvenliğini doğrudan tehdit eden provokatif adımlarını kararlılıkla kınıyoruz.” ifadelerini kullandı. Zakharova, sorumluluğun tamamen ABD ve Avrupa Birliği’ne ait olduğunu sözlerine ekledi.” (28.05.2023 www.youm7.com) Gösterilerin ardından (Sergey Lavrov yaptığı açıklamada Kosova’da tırmanan gerilimin Avrupa’nın merkezinde “büyük bir patlamaya” dönüşebileceğini söyledi. Rusya dışişleri bakanı Pazartesi günü gazetecilere yaptığı açıklamada durumun “endişe verici” olduğunu söyledi ve Balkanlar’da “büyük bir patlamaya” sebebiyet verebileceğini ifade etti. (30.05.2023 Sout Al Khaleej) Aynı şekilde (“Sırpaların kuzey Kosova’da hakları için mücadele ettiklerini” vurgulayan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, ordunun alarmda olduğunu ve “kararı Sırbistan cumhurbaşkanının vereceğini” kaydetti. (30.05.2023 www.independentarabia.com)

4- Amerika’ya gelince, konumu Avrupa’nınkinden pek farklı değildi. Kosova’nın kuzeyindeki gerilimi durdurmak için acil önlemler alınması konusunda ABD, İngiltere, Fransa, Almanya ve İtalya tarafından ortak bir açıklama yayımlandı. (26.05.2023 İngiliz Hükümeti web sitesi) İngiltere, 1999 yılında NATO’nun müdahalesinden sonra başkent “Priştine”deki en büyük merkezi sektörün komutasını NATO çerçevesinde almak istiyordu. İngiltere, bağımsızlığını ilan ettikten sonra Priştine’ye büyükelçi atayan ilk NATO ülkesi olmuştur. (21.02.2008 Radio Sawa) ABD de beş ay sonra büyükelçi atanmıştır. (19.07.2008 www.youm7.com) Blinken, Priştine yetkililerinin belediye başkanlarının belediye binalarına girişi için güç kullanma kararının “keskin ve gereksiz yere gerginliğin tırmanmasına yol açtığını” söyledi. (31.05.2023 Russia Today) Aynı şekilde (ABD Dışişleri Bakanı Anthony Blinken, Kosovalı ve Sırp liderleri gerilimi düşürmeye çağırdı ve Avrupa’ya entegrasyon umutlarını riske attıkları konusunda uyardı. Blinken, Oslo’daki NATO görüşmeleri sırasında gazetecilere yaptığı açıklamada, “Kosova ve Sırbistan hükümetlerini gerilimi azaltmak için acil adımlar atmaya çağırıyoruz.” ifadelerini kullandı. (02.06.2023 El Cezire)

5- Batılıların bu tutumları nedeniyle, Kosova'daki durumun sükûnete doğru ilerlemesi olasıdır. Kosova Başbakanı Albin Kurti, sergilediği katı tutumun ardından esneklik göstermiştir. "Kosova Başbakanı Albin Kurti, tüm Kosovalı Sırp'ları savunmaya çalıştığını söyledi ve barışçıl yollarla seslerini duyurma haklarının olduğunu vurguladı. Şiddet yoluyla değil, seçimlerle Kosova'da iktidara ulaşabileceğini sözlerine ekledi. Kurti, Kosova'nın kuzeyinde son zamanlarda patlak veren şiddet olaylarını durdurmak amacıyla yeniden belediye seçimleri düzenlenmesini önerdi. (02.06.2023 El Cezire) Öte yandan Fransa Cumhurbaşkanı Macron ve Almanya Şansölyesi Schultz, Moldova'da düzenlenen bir zirvede Kosova Cumhurbaşkanı'na gerilimi düşürmek için Sırbistan Cumhurbaşkanı ile görüşme yapması yönünde baskı yapmışlardır.

6- Bütün bunlar, Rusya'nın Sırbistan'daki nüfuzunu kullanmasının yanı sıra aslında Kosova'da da gerilimi tırmandırabileceğini gösteriyor. Sırbistan ve Kosova'daki Sırp'lar arasında birçok aparatı var. Ukrayna savaşında ortaya çıkan zayıflığını örtbas etmek için bir gerilim kaynağı yaratmak arzusundadır ve Sırbistan'ın Rus nüfuzundan koparılmasını durdurmak istiyor. Rus yetkililerin Sırp'lara güçlü destek veren açıklamaları, Kosova'daki savaşı körüklemek için yangına benzin dökmekteydi, ancak Avrupa ülkeleri ile birlikte Amerika, yangın çıkar çıkmaz söndürmek için gayret ediyor ve hızlı bir şekilde söndürmek için aşırı özen gösteriyorlardı.

Dördüncüsü: Özetle Rusya'nın Kosova'daki Sırp'ların neden olduğu ve dolayısıyla Sırbistan'ı harekete geçiren gerilimden uzak olmadığıdır. NATO'nun Kosova'da konuşlanmış olduğu göz önüne alındığında Rusya, bu gerilimin Batı'yı meşgul edeceğini ve dolayısıyla Batı ve NATO'nun, Sırp'lar ile Kosova arasında alevlenen yangının tam ortasında kalacağını ümit ediyordu. Rusya, Ukrayna ile Rusya arasındaki savaşın ateşini sürekli körükleyen ABD ve NATO'nun bununla biraz geri duracağını bekliyordu... Görünen o ki, Amerika ve Batı bu meselenin farkına varmıştır. Bu yüzden Sırp'lar ile Kosova arasını yatıştırmak için her türlü çabayı göstermişler, bu gerilimin yatıştırılmasında iş birliği yapmaları şartıyla Avrupa Birliği'ne ve ardından NATO'ya katılım olasılığını dile getirmişlerdir. Özellikle Amerikalı ve Kosovalı yetkililerin açıklamalarından da anladığımız kadarıyla Amerika ve Batı, geriliminin dindirilmesinde başarılı olmuş gibi.

Yukarıda açıkladığımız gibi bu olayların arka planı, seyri ve sonuçları hakkında tercih ettiğimiz görüş budur.

Son olarak daha önce de belirttiğimiz gibi Kosova, Osmanlı Devleti'nin bir parçasıydı, halkı uzun zaman önce Müslüman olmuştu. Müslümanları sömürgeci kâfirlerin şerrinden koruyan Hilafet Devleti yıkılmamış olsaydı, Balkanlar ve Kosova'da dalgalanan İslam bayrağından sonra ülkede hüküm süren kâfir sömürgeci devletler, işlerin gidişatını belirleyemezlerdi...

İslam ümmetinin sıkıntısını gidermesini ve Hilafetin yeniden kurulmasıyla izzetinin kaynağına tekrar kavuşmasını Yüce Allah'tan niyaz ederiz.

وَيَوْمَئِذٍ يُفْرِخُ الْمُؤْمِنُونَ * بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ "O gün Allah'ın zafer vermesiyle müminler sevinecektir. Allah, dilediğine yardım eder. O, mutlak güç sahibidir, çok merhametlidir." [Rum 4-6]

H.22 Zilkade 1444
M.11 Haziran 2023